

Проблеми фармацевтичної галузі під час війни

Попова І.А., Сердюк А.В.

Кафедра економіки та організації фармації Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

ira_popova_dik@ukr.net

Війна – чи не найскладніша криза і найважчий виклик для бізнесу та керівників, не винятком стала й фармацевтична галузь. Фармацевтична індустрія є частиною критичної інфраструктури, адже від її роботи залежить не тільки здоров'я, а й життя українців. Через повномасштабну війну Росії проти України компанії змушені адаптуватися до багатьох нових викликів у підтримці бізнесу, команд та держави, визначити проблеми та шляхи їх вирішення.

Виходячи з вищенаведеного метою дослідження є визначення проблем у фармбізнесі під час війни.

Війна в Україні зупинила всі галузі економіки, не винятком стала й фармацевтична галузь. Так, загальний обсяг продажів у гривневому вираженні за вісім місяців 2022 року скоротився на 5%, в той час як раніш щороку збільшувався на 10–12%. У роздрібному сегменті ще у січні та лютому споживання ліків зростало у грошах на 31 і 45% відповідно, а вже у березні скоротилось на 11%. Через інфляцію станом на початок жовтня темпи зниження за цим показником уповільнились до 9% порівняно з минулим роком. Натомість у натуральному вираженні обсяги продажу зменшились на 30%.

У перші дні війни попит на лікарські засоби зріс більш ніж удвічі: в умовах невизначеності люди формували собі запас (зокрема, пацієнти із хронічними захворюваннями), а волонтери скуповували медикаменти за запитами. З початку березня обсяги продажів почали знижуватись і з середини місяця стали від'ємними. Аналізуючи категорії ліків, слід зазначити що попит підвищився на знеболювальні та неврологічні препарати, кардіопротектори, протизапальні та протиревматичні засоби. На

сталому рівні зберігається споживання медикаментів для лікування хронічних захворювань. Також слід зазначити, що відбувся зсув у бік споживання вітчизняних препаратів, бо вони мають нижчу ціну за імпортні аналоги.

Що стосується фармацевтичних підприємств, вони в першу чергу взялися виготовляти лікарські засоби, які були необхідні населенню та армії: знеболювальні, кровоспинні, наркози, препарати, які використовуються під час невідкладної госпіталізації, та медикаменти для лікування хронічних захворювань.

За останні п'ять років експорт лікарських засобів з України збільшився на 64%, однак війна зупинила зростання за цим показником. «Обсяг експорту скоротився через логістичні труднощі.

Головними труднощами для дистриб'юторів стали блокування і втрата складів через бойові дії, нестача співробітників, проблеми з логістикою, велика дебіторська заборгованість та закриття або руйнування значної кількості аптек (19%).

Також слід зазначити, що головними проблемами, окрім втрати аптек, представники роздрібного сегменту називають зруйновану логістику, нестачу персоналу та дебіторську заборгованість перед дистриб'юторами, роботу з ними за передоплатою, а також проблеми з постачанням товару на прифронтові території.

Узагальнюючи вищенаведене слід зазначити, що фармацевтична галузь стикнулася з наступними проблемами: втрата інфраструктури (знищені, або заблоковані склади, торгові точки, сировина); низька платоспроможність споживачів; зарубіжна гуманітарна допомога (скорочення держзакупівель); руйнування ланцюгів постачань; здорожчання сировини (збільшення курсу валют, подорожчання пального); нестача персоналу (значна міграція населення).